

17 PENTRU MAI TÂRZIU

A fi remarcat este o nemurire în miniatură.
Mihai Ralea

Se spune că în general un autor poate fi mai lesne cunoscut prin produsul creației sale decât din jurnale, memorii, amintiri și alte forme de mărturisiri în care există tendința de punere în lumina pe care și-o dorește pentru a fi văzut de cititori. Pe de altă parte, Tudor Vianu, referindu-se la artistul creator, arată că lumea nu îl poate cunoaște niciodată pe acesta prin operă. Cine crede că poate intui pe artist prin opera sa se înșeală. Opera nu numai manifestă, dar într-o anumită măsură îl și ascunde pe autor.

Cartea *17 gânditori în autoprezentări subiective** cu

* *17 gânditori în autoprezentări subiective*, (coordonată de prof. Marin Diaconu), Craiova, Editura Aius, 2008.

portretele exact acestor specialiști-filosofi construite chiar de ei înșiși pare să răspundă tocmai celor două puncte de vedere, oarecum contradictorii, de mai sus prin faptul, că într-un fel, mărturisirile făcute se dovedesc parte integrantă a creației autorilor respectivi.

De ce 17 și nu mai mult sau mai puțin? Este un simbol sau un număr întâmplător? Răspunsul ni-l dă inițiatorul cărții, profesorul Marin Diaconu: este vorba de cei cu care domnia sa are o relație simpatetică, cu alte cuvinte găsim aici un grup de gânditori din domeniul filosofiei care colaborează pe multiple planuri. Trebuie spus de la început că dialogul filosofilor cu ei înșiși și cu cititorul, ne-a încântat, mai ales că 11 din cei 17 ne erau cunoscuți fie din scrieri, fie direct în calitate de colegi de catedră.

Ceea ce ne-a impresionat îndeosebi în aceste autoportrete filosofice este realizarea lor la momentul adevărului; mai mult decât de sinceritate se poate vorbi de autenticitatea exprimărilor, fiecare din cei șaptesprezece prezentând date, fapte, evenimente din viața personală care i-au sensibilizat și le-au marcat evoluția. Reiese, de aici, viziunea autorilor după care între scriitor și lectorul său se poate forma o relație autentică doar prin autodezvăluirea la limita a primului, așa cum concepea cândva Martin Buber relația „Eu –Tu“. În acest sens, cartea vine să completeze percepțiile sociale asupra celor în cauză, cu trăirile interioare, pentru că fiecare autodezvăluire ridică mai mult sau mai puțin perdeaua acoperitoare.

Toți autorii se află la momentul împlinirii profesionale săvârșite în timp, așteptate răbdător, pregătite cu tenacitate; toți dețin un tezaur impresionant de lucrări în țară și străinătate, zeci de cărți, sute de studii, articole, cronici, comunicări. De asemenea, toți au practicat, cel puțin la un moment dat, meseria de cadru didactic, pentru unii cariera universitară reprezentând însăși vocația vieții. Toți au trudit pe tărâmul filosofiei, clarificând și reevaluând momente importante ale acesteia.

Cartea se constituie și într-o istorie nescrisă a unor instituții importante ale capitalei din care se desprinde, cum se putea altfel, Facultatea de Filosofie. Văzută în plină perioadă stalinistă, în anii de dezgheț sau în perioada optzecistă, ea a jucat rolul esențial în formarea profesională și evoluția spirituală a celor prezenți, astfel încât fiecare se constituie în secretarul epocii sale. Aici au deprins abilitățile în studiul filosofiei (operarea cu nuanțe, orientarea spre abstractizare, aspirația spre înalt etc.) pe care le-au corelat cu fascinația pentru preocupările filosofice ulterioare, înclinație generată de mediile de proveniență, uneori, de mentorii avuți sau de întâlnirea cu mari nume ale filosofiei. Toți autorii au specializări extrem de ramificate de la filosofie antică la filosofia actuală. Vom reda mai jos domeniile în care fiecare a dat cele mai multe lucrări. Așadar, de *filosofia românească* s-au ocupat în registrul major, profesorii:

Gh. Cazan, cel care a slujit 47 de ani școala românească de filosofie, a fost permanent ghidat în scrierile sale de crezul format după care filosofia românească reprezintă în ansamblul culturii noastre „forma împlinirii supreme a spiritului poporului român“;

Angela Botez, autoarea unui număr impresionant de studii din care e de ajuns să amintim *Un secol de filosofie românească*, cea mai importantă exegeză a fenomenului filosofic românesc, așa cum este considerată;

Viorel Cernica, istoric al filosofiei, cu deosebită preocupare pentru Kant, dar și poet, de la care desprindem ideea privind raporturile maestru /discipol: a încercat să nu gândească imitând profesorii săi, dar să ajungă la înălțimea gândului lor;

Florica Diaconu, cu contribuții deosebite în antropologia filosofiei românești și filosofia muncii, de la care aflăm de ce nu este implicată în politică, „pentru că politica fără morală a rămas un deziderat“;

Marin Diaconu, cel care fundamentează în istoriografia filosofică ideea etapei clasice pentru filosofia interbelică; a realizat deosebite monografii și ediții de opere din filosofia românească;

Ionel Necula, profesorul care și-a dedicat viața resemnificării filosofiei lui Cioran, Petrovici și Blaga, pentru a-i numi aici doar pe cei trei mari;

Florian Roatiș, a repus în valoare și adâncit opera lui N.

Steinhardt, Mircea Vulcănescu, Mircea Eliade, Vasile Pârvan;

Ioan N. Roșca, extins ca autor de la filosofie antică la axiologie, își expune metoda originală de cercetare care permite să se deceleze atât „repetabilitățile cât și variațiile de la o concepție filosofică la alta“;

În *filosofia și antropologia culturală* au excelat:

Ion Goian autorul unor lucrări despre Leo Strauss și coordonator al Enciclopediei lucrărilor fundamentale ale filosofiei politice;

Georgeta Marghescu, autoare și coautoare a zeci de lucrări de antropologie al culturii poporului român, și-a focalizat cercetările de antropologie, culturală și ecofilosofie prin perspectiva interdisciplinară asupra culturii;

Laura Pană a dezvoltat filosofia culturii tehnice, decelând cu rigurozitate conținutul, structura și dinamica culturii tehnice comparativ cu cea artistică;

În *științele cognitive*, îi găsim pe:

Angela Botez care subliniază perspectiva axiologică în cercetarea conștiinței și acordă un spațiu special filosofiei britanice în cărțile apărute la Universitatea Purdue din Anglia și în țară;

G.G. Constandache, în dubla calitate de filosof cu formație tehnică, pune bazele ingineriei și filosofiei sistemelor cognitive și analizează în nenumărate studii problema conștiinței;

În *filosofie socială*, o redevabilă specialistă:

Ana Bazac, de la care am reținut permanentul interes pentru universalul uman. Modul de recunoaștere a acestuia definește scopul filosofiei ca „armă a ameliorării condiției oamenilor“; a scris sau coordonat peste două sute de studii în domeniu;

În *estetică*, îl avem pe:

Grigore Smeu care a contribuit la emanciparea modernă a teoriei estetice, cu o gamă largă de preocupări în domeniu, de la estetica literaturii la ipostaze ale esteticului cotidian

În *etică* este consacrat:

Constantin Stroe cunoscut istoric al doctriinelor morale, a cercetat aspectele sistemului etic în opera lui D. Gusti, T. Brăileanu, P. Andrei, M. Vulcănescu. V. Conta, C. Leonardescu, Mircea Florian, dar și a lui Spinoza și Marsilio da Padova;

În *metafilosofie și filosofia științei*:

Ion Tudosescu fundamentează conceptele de cauzalitate statistică și finalitate din perspectiva raționalist-dialectică, propune noi paradigme asupra ideii de determinism, noi concepte și modele, reinterpretează conceptul de hazard, este inițiator în România al cercetărilor de factură acționalistă.

Marin Țurlea a deschis la noi domeniul filosofiei matematicii cu „documentări cuprinzătoare și actuale, interpretări clare și riguroase“, cărțile sale se află în bibliotecile din lume, iar domnia sa este editor al unor reviste academice cu statut internațional.

Este puțin relatat în acest spațiu din tot ce au făcut cei 17 pentru filosofie. Un lucru este important, toți activează, trăiesc în și pentru filosofie.

Se pune întrebarea cui poate servi un astfel de demers de cumulare de autobiografii. Răspunsuri ar putea fi multe, ne oprim la două dintre ele din perspectiva cititorului: îi putem cunoaște și *altfel* pe cei prezenți în carte și, în al doilea rând, cei interesați de diferitele sfere ale filosofiei vor găsi aici remarci despre ce s-a scris într-o perioadă de patru decenii în filosofia românească, astfel încât lucrarea se constituie în dublu instrument, tehnic/bibliografic și uman/psihologic pentru că înainte de toate are rolul de a răspândi principii nu doar morale ilustrate de însăși viața și scrierile celor prezenți.